

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За Црну Гору на годину 8 круна, на по године 4 круне.
За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на год. 12 круна, на по год. 6 круна.

За све остале земље годишње 20 франака у злату, на по године 10 франака у злату.

Претплата се прима само у годишњим и полугодишњим роковима.

Појединачни број 20 хел.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата се шаље поштом-ском упутицом или групном сави и непосредно администрацији „Глас Црногорца“ на Цетиње. Дописе се шаљу Уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се: за сваку ријеч или за број од пет црне-ра по 4 хелера за први пут, а за сваки даљи пут по 2 хелера.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

О бављењу Њ. Кр. В. Господара у Берлину, добили смо од бечког Кореспонденц-биро-а ове телеграме:

Берлин, 17 маја — Књаз Никола стигао је овамо у 5 сати послје подне. На жељезничкој станици дочекао га је други син Цара Вилхелма, принц Ајтел Фридрих са државним великодостојницима, почасна чета, италијански посланик гроф Ланца и официри одређени на службу Њ. Кр. Височанству. Пошто су се међусобно поздравили и своју свиту представили, Књаз Никола и принц Ајтел Фридрих одвели се у парадним дворским колима у Двор, гдје је Цар Вилхелм примио Књаза. За вријеме свога бављења у Берлину Књаз ће становати у Двору.

Берлин, 18 маја. — Цар Вилхелм подијелио је Књазу Николи орден Црног Орла, а Књаз Никола Цару Вилхелму Данилов орден.

Берлин, 19 маја. — Књаз Никола присуствовао је јуче парадној смогри берлинског гарнизона, а у вече свечаном обједу, који је давао у његову почаст.

Берлин, 20 маја. — Цар Вилхелм посетио је јутрос Књаза Црногорског у његовом стану, иза чега је Књаз отпутовао у 8 сати.

— Њ. В. Књагиња Ксенија допутовала је у недељу из Италије.

— Г. барон Кун од Куненфелда, овдашњи аустро угарски министар, повратио се је с госпођом баронесом с одсуства и предузео управу повјереног му посланства.

— Г. потпуковник Потапов, оvd. царско-руски војни аташе, отпутовао је с госпођом на одсуство.

ЦЕТИЊЕ, 20. маја.

Инглеска и Њемачка.

Поред свега старања инглеских полузваничних листова, да се ослаби веома непријатни утисак, који је у Њемачкој произвело поврато писмо адмирала Фицелерда, — Њемци се никако не могу смирити, јер они придају томе писму крајње немиран значај, видећи у њему очигледан доказ све већег непријатељског расположења Инглева према њима. Инглесима није испало за руком, да сад као најзгодније за њих вријеме, увуку Њемачку у рат с Француском због Марока. Али Њемци предвиђају све нове и нове сличне покушаје. Сад већ и слиједи виде, како пише „Н. Времија“, да су се Инглеси задали цијељу, „да пусте крв“ Њемачкој, јер им жацање њене трговине све више вапије за ско и изгледа им све опасније... Ако Инглесима не испадне за руком, да и за Њемце нађу каквих год Јапанаца, који би готови били, да узму на себе улогу „бича Божијег“ за Њемце, ве олаје им ништа друго него да једне прекрасне ноћи сами нападну на њих и увисте им ратну флоту, да би послје с већом насладом могли уништити и њихову трговачку флоту.

Њемци су у томе чврство увијеђени, те и ако предузимају потребите мјере против те грозне опасно-

сти, кпак се не могу ослободити осјећања човјека, над чијом главом виси Дамоклов мач.

Нема сумње, да је уврок све мржње Инглева против Њемаца у великој трговачкој конкуренцији, због чега се та мржња и не може сматрати као „случајна појава“, као што усрдно тврде ъемачки полузванични листови. Некада, т. ј. још прије 60 година, Инглеси су имали једине, и то слабе, индустријске конкуренте, Французе; у Сјеверној Америци и Њемачкој индустрија је била тек у зачетку. У свјетским водама инглеска трговачка флота није имала конкуренције и користила се потпуним монополем. А сад су ти „свјетски трговци и фабриканти“ са свију страна окружени конкурентима, који сваки даном бивају све опаснији. Инглеси пак, због некаквих својих равлога, сматрају Њемце за најопасније конкуренте шта више, опасније и од Америкаваца, те је на прве и наперена сва завист и мржња Инглева, дочим се с другима друже, сматрајући их и као своје помоћнике.

И заиста, назад 20 год, увоз и извоз Њемачке није превазилазио суму од 444 мил. марака; 1903 г. тај се број подвостручио, т. ј. увоз и извоз заједно износио је суму од 11,017 милијона марака. Течајем пак тога времена трговачки промет Инглеске повисио се је од 11,443 мил. марака свега до 15,582 мил. марака. Поред тога не треба заборавити, да се је највећма повећао увоз, на уштрб извоза. Шта више, ъемачки увоз у 1903. години изравнао се с инглеским, т. ј. ъемачки увоз достигао је те године број од 5,015 марака, а инглески тек 5,932 мил. мар. Не треба такође заборавити, да се ъемачки извоз на 64% састоји од прерађевина, а инглески је састављен већим дијелом од сировина, а највише од угља. Ако се сравни извоз поглавито индустријских израђевина, онда је ъемачки увоз у 1903. години већ био превазишао инглески. Дале, Њемачка је и што се тиче угља, важан конкурент Инглеској и ако њен угаљ нема онијех својстава, што их има угаљ инглески; тегајем 1903 године у Инглеској је извађено 234 милијона тона угља, а у Њемачкој 162 милијона тона. Затајем, Њемачка, која је већ давно претекла Инглеску каквоћом челика, сад превазилази Инглеза и количином гвоздених производа. Производња неизрађеног гвожђа у Инглеској износила је у 1903 г. 8,95 тона, а у Њемачкој 10,02 мил. тона! На тај начин се зна, да Њемачка увози у Инглеску много више неизрађеног гвожђа, великих и малих гвоздених израђевина, на шта више, и мањина, него што Инглеска увози у Њемачку! По подацима владиног статистичког одјељења, Њемачка је увезла у Велику Британију, тегајем 1903. г. разних гвоздених израђевина на 148 мил. марака, машина пак и инструмената на 39 мил. мар.; а Инглеси су увезли у Њемачку предмета првог реда свега за 24 мил. марака (дакле, 6 пута мање!), а предмета друге врсте за 22 мил. марака.

Но није баш толика опасност у сфери океанског поморства. Године 1861. запремина ъемачке трговачке флоте износила је 982,355 регистр.

тона, у чему су једрењаче сачињавале зватно већи дио, т. ј. 900,361 рег. тона. У 1904 г. општа запремина износила је огромну цифру од 1,739,690 регистр. тона, а флота, са једрима тек 227,778 тона. Али инглеска трговачка флота још и сад је пет пута већа, него ъемачка, и ако јој је пошљедња све већи конкурент због тога, што Инглеска нема таквих моћних парабродних друштава, каквих има Њемачка, као што су н. пр. Хамбуршко-америчко и Сјеверно-њемачки Лојд.

Ето, ушљед чега потиче инглеска завист и злоћа према ъемачкој индустрији, која завист добија сваким даном све опаснији и немирнији облик, који ће се рано или позно изродити у катастрофу. Ово је тијем вјероватније, што Њемци против Инглеске, коју ће у том случају без сумње потпомагати Американци, не налазе савезника, који би радили за њих, као што раде Јапаници за Инглева.

ОСВЕЋЕЊЕ ЗДАЊА ЦРНОГОРСКОГ МОНОПОЛА ДУВАНА У ПОДГОРИЦИ И ПРЕДАВАЊЕ ИСТОГ ЦРНОГОРСКОЈ ВЛАДИ.

Књажевска Влада, налазећи за умјесно и корисно по наш народ, завела је монопол дувана, да би тијем отворила црногорскоме дувану што шире поље за пролазак и потакла народ на што јачу производњу и култивисање ове биљке, која је тегајем времена постала један од тако важних артикала народне економије. Да се поменута цијељ постигне, Књажевска Влада повјерила је једном италијанском друштву, како подизање здања за ову потребу, тако и уређење истог према најбољим сувременим захтјевима. Пошто је поменуто друштво извршило повјерени му задатак, предао је Књажевској Влади потпуно уређено здање монопола на даље руковање њим.

Ово предавање извршено је на свечан начин у четвртак 19 о. м.

Свечаности су присуствовали: Њихова Кр. Височанства Књаз Насљедник — Регент и Књагиња Милица, наши министри, виши број дипломата, а од Италијанаца сви оци, који су руковали до сад овијем радом и примали учашћа у њему и неколико новинара.

У четвртак у 10 сати прије подне, пошто су сви присутни страни гости били представљени Њиховим Кр. Височанствима, извршено је освјећење здања, које је обавило мјесно, подгоричко свештенство, а у 11 сати био је свечан скуп, на коме се је г. Паганини, предједник административног савјета друштва, које је овај рад извршило, обратио Њ. Кр. Височанству овим говором:

Ваше Краљевско Височанство!

Веома сам срећан, што ми се дала прилика, да поздравим добродошлицом Ваше Краљевско Височанство и Њено Краљ. Височанство Књагињу, Вашу Узвишену Сузругу, и да Вам захвалим, што сте ukazали част удостојити ову свечаност Својим високим присуством, која ће нам остати као једна од најдрагоцијенијих успомена.

Ваш Узвишени Отац, Свијетли Господар, понос и дика Црне Горе, спријечен је да присуствује овој свечаности, али Његово велико срце и ако издалека, данас заједно учествује са Својим народом. Овај благородни народ јасно доказује својим

акламацијама, колико је поносан што судјелује овој свечаности под регентством Вашег Краљ. Височанства, које је вјерно очувало велике врлине својеване традицијама Ваше славне Династије.

Ми смо особито срећни, што нам се дала прилика о овој свечаности, да Вам подијелимо наше највеће признање, јер сте нас Својом уређеном благонаклоношћу и пажњом охрабрили за ово тако важно предузеће.

На основу споразума с Књажевском Владом, ми смо употребили све силе, да савладамо тешкоће, којих је ваза доста при организовању једног индустријског предузећа, под погодбама и приликама, које су као ове. Успјех, који ће крунисати наше напоре у толико нам је дражи, што од њега очекујемо један важан корак на путу економског развоја, а коме је индустријски рад веома нужна подлога.

Наша је улога овијем чином свршена и предајући фабрику у Подгорици са свим њеним припадностима Књаж. Црногор. Влади, чија и јесте, желимо најсрећнији успјех.

Као одговор на ово, наш министар финансија, г. Л. Мајушкович, држао је овај говор:

Ваша Краљевска Височанства!

Послије тако неједнаке борбе, коју је наред црногорски вјекovima водио с много већим непријатељем и дао тако очигледне доказе о својој издржљивости и нечуваној јунашћу на бјиним пољима, Књажевска Влада данас може показати пред тако одабраним и високим гостима један сјајан пример мирољубиве побједне на економском пољу.

Подизање ове зграде било је тако неопходно, да би се сирови дуван прерађивао не само за нашу домаћу потребу, већ поглавито за извоз на страна тржишта, и тијем се дало прилике нашим одгајивачима да се њима много више користе, но што би се иначе користили другим производима на нашем неродном земљишту. У ту је сврху подигнута ова аграда по свима захтјевима модерне технике, као што ће те и имати прилику одмах се о томе и увјерити.

Она одговара не само садашњим потребама, него и будућем развоју одгајивања дувана у Црној Гори. Заслуга је на првом мјесту за то административног савјета, затијем његовијех главнијех органа, нашег главног директора господина Водпија и његових интелигентних сарадника, и ја сматрам за пријатну дужност, да им одам живи признање од стране Књажевске Владе.

У исто вријеме, у име Књаж. Владе захваљујем господи дипломатима, који нас почастине својим присуством, дајући тијем доказа, да се искрено интересују економским развојем Црне Горе.

На по се захваљујем нашим гостима из Италије, који су из далека дошли, да манифестују своје симпатије за нас, које не мање ми према њима гајимо.

Најпослије, г. Волпи, главни директор црногорског монопола дувана, обратио се је Њ. Кр. Височанству овако:

Ваше Краљевско Височанство!

Нека ми допусте В. Кр. Височанство, да се, као главни директор Књаж. Монопола, захвалим г. министру финансија, нашем достојном шефу, чијем се заузимању има захвалити у велико за ову тако важну државну установу. Да му се захвалим на ласкавој ријечи, које је изолоно упутити мени и мојим сарадницима у овом послу.

Срцем спојени са народом црногорским, ми у души осјећамо одзив пријатељских веза наших славањих владалачких Димова, и срћније се сматрамо, што можемо с нашим скромним трудом учинити услугу овој тако важној установи. Као црногорски чиновници, и ако странци, ваза смо готови да радимо за корист и напредак Црне Горе с оном енергијом и одушевљењем, као што би то чинили за своју домовину. А на то нас наговни братски дојек, који нам судуа народ у овој земљи указује.

У име својих потчињених чиновника молим се Богу за здравље, срећу и славу Његовог Краљ. Височанства Господара, Његовог Књ. Дома и народа Црногорског.

У један сат послје подне био је у просторијама монопола свечан објед за све присутне, а у вече закуска код Њ. Кр. Височанства Књаза Насљедника-Регента, иза које је слиједила забава. Како за вријеме објед, тако и у вече свирала је војна музика, а здање монопола с околином било је у вече лијепо осветљено.

РАТНЕ ВИЈЕСТИ.

Владивосток.

„Danzer's Armeezeitung“ доноси чланак В. Стевенхагена о војничком значају Владивостока, као морске тврђаве, која је сада предмет великог интересовања. У томе чланку говори се:

„Стратегијски положај Владивостока не уступа Портартуру. У опште тај залив богат је природним и вјештачким лепотама. 1862 г. било је у Владивостоку саграђено трговачко пристаниште: 1875 — мјесто за стајање сибирске флоте; 1876 — Владивосток је био утврђен; сад пак „Господар истока“ броји до 37.000 становника. Трговина се нећинио налази у рукама *Немаца* и *Јапанаца*. (1) На жалост пристаниште је залеђено за три-четири мјесеца, и ако се, у крајњим случајевима, подржава веза помоћу ледолома; осим тога, од мјесеца марта до октобра често бивају пусте магле. Поред свега тога, што се Владивосток налази на истој ширини на којој и Марсал, клима је његова ипак сурова и неадекватна.

По олет тамо је „Златни Рог“ — дивни и добро заграђени трговачки и војни залив, који залази у континент за 6-7 врста, од истока на запад. Залив је широк око једне врсте, дубок од 5,5 до 25 метара. Испред залива налази се подесно спољашње пристаниште, заштићено с мора „Руским“ острвом, које у дужини и ширини има по десет врста. То острво, које је добро утврђено одмах пошто је рат отпочет, брани тврђаву од напада са мора.

Спољашње пристаниште везују с морем два канала на западу и истоку, чија дубина достиже од 20-45 метара, а ширина од 0,6 до 1,5 врсту. Тај довуруки и широк пут у залив даје превагу Владивостоку над Портартуром, гдје постоји само један уски и незгодан пролаз.

Најбоља страна Владивостока састоји се у томе, што је тврђава на самом крају брдовитог полуострва, које је дугачко 30 врста, а широко тек 10-12 врста. На западној страни полуострва налази се широки Амурски залив, а са истока још шири Усурски. Због тога заузме тврђаве с коина скопчане је с великим тешкоћама, јер је врло лако бранити уски фронт. Тврђава нам представља један велики логор, који чине фортице, распоређене по висовима са сјеверне стране тврђаве. Нове тврђавице, које су саграђене 1876 год. потпуно су заштићене од јуриша, и ако вијесу снабдеване оклопом. Има и непробојних уточишта и ако су им зидови слабији, него што се то важијена по њемачком устану, — дебљина им је само 1,5-2 метра. На опкопима постоје заштитне решетке и ваграде од

жице. Топови се налазе у казематима. Свега у тврђави има до 1.000 топова.

Утврђења су агодно распоређена, а на неком одстојању од главне тврђаве као год и у Портартуру налазе се високе поволице, које ће у случају опсаде бити упрво брђеве.

У Владивостоку, како изгледа, нема унутрашњих опкопа. Море је минирано за седам врста од обале.

По мишљењу писца овог чланка, утврђења на обали не бране потпуно залив од непријатељске ватре.

Посада броји до 50.000 војника, од којих се један дио сад налази још у Кореји. У тој су посади: 2-га и 6-та сибирска стрјелачка дивизија — свега 21 батаљон. Пети пук је био у Портартуру.

Уопште о опсади Владивостока може бити говора тек онда, кад Њињевић претрпи од судан пораз.

Јапански адмиралци.

Према енглеским извјештајима, за битку с руском балтичком ескадром, јапанска флота радијелена је у три одјелена, а на њима је било 11 адмирала. У првом одјелу налазе се 4 оклопаче, 4 оклопне крстарице и 3 крстарице с оклопним палубама; овим одјелу командује адмирал *Того*, а начелник му је штаба контра адмирал *Шимакура*. Ово се одјелу састоји из двије дивизије; првом дивизијом командује контра адмирал *Нашиба*, а трећом дивизијом — вице адмирал *Дева*. Друго одјелу састоји се од 4 оклопљене крстарице и 4 крстарице с оклопљеном палубом. Ово одјелу налази се под командом адмирала *Камимуре*, а дивизијама командују; други контра-адмирал *Мису* и четврти вице адмирал *Уриу*. Треће одјелу састоји се од 7 обалских оклопача, 4 крстарице с оклопљеним палубама, 6 топовњача и 1 лађе за ношење вијести. Овијем одјелу командује вице адмирал *Кашука*; под његовом командом налазе се три дивизије: пета — контра адмирала *Јамаде*, шеста — под командом контра адмирала *Того*, и седма — под командом контра адмирала *Хосоја*. Осим тога има пет дивизија торпедјача под командом капетана другог ранга: *Асан*, *Ишида*, *Наган* и *Моно*. Најпослије, има још и дванаести адмирал *Мотикавара*, који заповиједа над транспортима и тајнијем јапанским брзозама у неутралним водама Кинаја и другогјех „пријатељских Јапанау“ неутралних држава.

Руски заробљеници у Јапанау.

Руски листови пишу, да се је 7. апр. о. г. према извјештају јапанског војног министарства у Јапанау налазило руских заробљеника: у Манујама 393 официра и 3280 војника, у Маругами 350 војника, у Химеји 2185 војника, у Фукуцумама 1100 војника, у Нагоји 111 официра и 1108 војника, у Сидзуоки 109 официра и 110 војника, у Токхаеји 40 официра и 40 војника, у Хамагати 27.925 војника, у Нинозими 47 официра и 1927 војника, у Даири 1963 војника, у Фукуоти 1805 војника, у Кумамоту 20 официра и 1968 војника, у Кокури 20 официра и 20 војника, у Наразину 3000 војника, у Сакуру 10 официра и 310 војника, у Такасаки 11 официра и 511 војника, у Сендаји 37 официра и 2215 војника, у Каназави 37 официра и 4485 војника, у

што је некад био, веома ријетка болест. Тај је успјех у борби с том грдном болести и учинио, да се број нервних болести смањно међу дјецом, јер се кретинизам према своме карактеру убраја у ред нервних болести. Уз то никако не треба заборавити, да многе болести, које се биљеже у листу нервних, у самој ствари не припадају у област нервног карактера него у растројства неких других органа.

Између осталог и пр. чељаде умире од грчева, проузрокованих болешћу бубрега, који усајд своје слабости нијесу могли да дуче из крви оне отрове, који се непрекидно израђују у живом организму снагом разних животних радова (функција). Даље се може десити, да неко лице умре од капље (апopleксије), проузроковане тиме што је болест бубрега проузроковала једновремено и болест у крвним одводницама (артеријама) и увећање срца. Те двије појаве чине двојаки шокодљиви утисак, који иде на руку можданог капља. С једне стране зидови одводница усљед болести губе своју упругост (еластичност) и постају кртим, с друге опет увећано срце јачом снагом гони сад крв кроз слабије његове пролазе. Као што је из физиологије познато, при сваком ерчаном билу зидови се одводница морају неколико растегнути, те ако су артерије усљед којегод болести постале крте, то у растезању њихових зидова не може ни говора бити. Према томе дакле није никакво чудо, што тако болесне одводнице под упливом мало јачег напора крви морају да прсну и да се тим начином излије из и кроз њих извјесна количина крви у дотично мождано ткиво. А како крв изађе из крвних суда, она се одма јавља у мозгу сасвим туђим тијелом, руши као тако мождано ткиво и тиме води за бол, као најближу посљедицу, смрт од капље.

Фузии 20 официра и 1529 војника, у Оотсу 20 официра и 1510 војника, у Јамагучи 43 официра и 500 војника, у Портартуру 5035 војника; свега 918 официра и 62.926 војника, укупно 63.844 заробљеника.

Амерички страв од Јапанаца.

Да Америка сасвим отворено симпатизира Јапанцима, у то нико не сумња, али да се Америка и побржава Јапана, и то је истина. Тај се страв опажа у политичким чланцима њујоршких журналиста и у ријечима искусних политичара. Један између њих, сенатор Хол, изјавио је у своме говору, да Савезне Државе морају бити спремне на рат с Јапаном, чим се сврши рат између свега и Русије. „Рат између Америке и Јапана — каже он — отпочеће због Филипинских острва. Та су острва безусловно потребна Јапану и пошљедње ратне побједи дају Јапану право да мисли, да се он не мора бојати ни Јевропе ни Америке, ако хтједне присвојити та острва. И Америка ако буде примората ратовати с Јапаном, неће се осјетити у бољем положају од Русије у овом рату због тога, што ће Јапан бити опет код куће, а Америка ће морати слати војску на велику даљину. А да ће Јапан хтјети узети Филипинска острва, види се из тога, што Јапан све већма и већма даје на знање, да је Азија за азијатске народе. То није више никаква новина и о том се већ много говори. Давно се већ каже, да кад се азијски народи увијер о својој снази, они неће допустити да се туђи народи шире по Азији. Русија је давно већ и много говорила о жутој опасности далеко првије рата, желећи изазвати симпатије Јевропе према себи, али им то није пошло за руком! И зато да Америка не буде изненађена, овај политичар предлаже, да се чим прије сагради таква њихова флота, која би могла свагда држати Јапан у шаку. Да Америка појима ову опасност, види се из тога, што она непрестано појачава своју флоту, што скоро сваки мјесец влада Савезних Држава приступа градњи нових лађа, а у пошљедној сесии сената на појачање флоте вотиран је огроман кредит. То је политика Рузвелтова, који хоће да Америка буде за све спремна и да има такву флоту, пред којом ће и Јевропа имати респекта.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(† Генерал Кока Миловановић). У недјељу, 8. о. мј, умро је у Биограду један од најодличнијих српских војника, генерал Кока Миловановић. Био је артиљеријски официр, и као такав до 1876 год. професор у Војној Академији. Послије тога је учествовао у српско-турским ратовима и у рату од год. 1895. Генерал је постао године 1894, а 1897 је пензионисан. Врзико је као ауторитет у артиљеријско-техничким питањима. — Године 1883. пронашао је и конструисао затварач за Маузерову пушку, која те тада названа: пушка Кока-Маузер. За тај проналазак одликовао га је руски Цар скупоцјеним бриљантним прстеном, а Народна Скупштина вотирала му је 20.000 динара за трошкове. Обиром на своје велике заслуге за усавршење

Дакле, као што се види, оба наведена примјера, гдје је смрт наступила од грчева и од капље, могу бити зведена у листу смртности од нервних болести и ако у свим таким случајевима у самој ствари смрт је проузрокована не болешћу нервне системе него насупрот болешћу бубрега, одводница и срца, која је уз то поникла сасвим независно од процеса у нервној системи, гср од све опширнијих захтјева савременог живота.

Уз то савремена наука непрестано и све више и јасније открива, да многе од тако званих нервних болести преставају собом у самој ствари болести другогјех органа ни мало не зависећи од растројства у нервној системи. Свакојоко ја тим нећу да поставим строго одређену границу између нервне и друге тјелесне грађе. Таке границе у тијелу нашег нема, према томе нема у тијелу никаквог процеса ни физиолошког ни патолошког, који макар и у најмањем облику не захвата све тјелесне дјелове. Раздвојте извјесни дио тијела од његовог нерва и ви ћете одма послједје врло краткога времена, обично послје 48 сати опазити под утицајем галванске електричне струје измјену у строју свију дотичних мишића, која су остали без додира и међусобног одношаја с нервном системом. С наведеним примјером су истовјетни (идентични) и врло многи патолошки случајеви. Н. пр. нијесу ријетки случајеви, гдје се за неколико дана претворе дебела меса у голе ране усљед извјесне болести у кичменој мождани у дотичног чељадета. Таких примјера има много, гдје нервно растројство провирује из дубине саме основе, као узрок једне или друге болести. Зависели и у којој мјери запаљена плућа и друге остре и хроничне болести од нервних нерва, још се поуздано не зна, али се толико види

оружја, сахрањен је у Биограду на државни трошак Нека му је лака земља и вјечан спомен!

(Српске читаонице и књижице у Босни и Херцеговини). У пошљедње вријеме опажа се врло жив покрет међу Србима у Босни и Херцеговини за оснивање српских читаоница и књижица. За врло кратко вријеме основане су књижице и читаонице у Фојници, Грачаници и Жупању, а чује се, да ће се наскоро основати и у неким другим мјестима.

(Српска читаоница у Љубљани). Почасни одбор „Српске читаонице“ у Љубљани позвао је у суботу, 7. о. мј. тамошње Србе на састапак за конституисање. Састапак је отворио почасни председник г. Бурић Истакао је, како се мисао о оснивању српске читаонице у Љубљани појавила још пред двије године, али су неки Срби мислили, да неће успијевати. Сад су савладане све сметње, и Срби имају у Љубљани своје огњиште. Словенци су Србе примали најљубазније, тако да се они у Крањској осјећају сад сасвим домаћи. Српска читаоница у Љубљани врло је потребна с два разлога. Срби треба да се у свом домаћем кругу састају, веселе и образују. Осим тога потребно је, да се Словенци о српским приликама упуте из чиста извора. У Љубљанским каavanaма могу се добити само два српска листа, и тога ради је словеначки свијет присиљен, да вијести о Србима сазнаје из њемачких непријатељских листова. Иза тога је изабран управни одбор: председник г. Бурић, одборници г. г. Пијевац, Романовић, Добрић, Поповић, Кољевић, Мавђер и Прица.

(Нов проналазак Теслин). Најновија вијест у области науке и опет се везује за име дичног Србина Николе Тесле, који је (потоњим својим проналаском сбдарио свијет таквим даром, чија се важност и вредност не да за сад ни догледати. Тесла хоће да употреби једно физичко својство сунца, да над цијелом Америком, а и појединих електричних кула проспе електричну енергију, која ће се на осветљење употребити моћи. Оа хоће, да тако рећи, ухвати ону неизвјерну количину електрицитета, која се у ваздуху неупотребљена налази. Познато је — веле себи страни листови — да је Тесла себи стекао славно име и да је надкрило и самог Едисона. А Америка је чудна земља. Тамо се не штеди ни труд ни новац, па тамо није ништа немогуће, чам има само научне основе.

Тесла је успио, да електрицитет претвори у свјетлост, али обратно, т. ј. свјетлост у електрицитет, није. Али од то дсба се амо у Јевропи ипак десило нешто, што нам даје права закључити, да и обратно може бити, т. ј. да се и свјетлост може претворити у електрицитет. Пронађен је наиме особит један електричан елемент, који се из двије бакарне плочице састоји, а стоји у бакрохлориду. Но тај елемент само онда даје струју, када је једна плочица у свјетлости а друга у мраку, а то ће рећи, да се енергија, која се у виду свјетлости јавља, претвара у електрицитет. Сада је међу многима трудима науке најновији тај, да се електрицитет непосредно претвори у свјетлост. А колики је значај

благодарећи теорији нутритивно дискразије, да се у тим појавима опажа све више и више међусобне узорне везе, тим прије што се те органске измјене најбоље могу објаснити неком, нама још непознатом нервном револуцијом.

Све то дакле мени даје повода да речем да нервна растројства данас владају у много више разноврних облика, него што је то било прије, кад су нам сретања за распознавање била оскуднија а знање скученије. Ја данас никако не би могао с убјеђењем рећи, да и блестима бубрега и одводница не лежи у основи неког првобитно, нама још непознато и непријетиво нервно растројство. Према томе дакле и најпријед споменути примјери грчева и капље не би имали у својој основи утицај болести којих других органа, као главни узрок свога разива, него насупрот опет болест и растројство самих нервних елемената.

Како мало час рекох, према свим пробама, посматрањима и листама опћ смртности, као сигурним статистичким изворима, веома вјероватно и сигурно изгледа, да је смртност од нервних болести много јача у седима него ли у варошњом становништву.

У колико та научна тврдња има научно-практичног основа, она би се могла доста цијелиходно и објаснити. Могуће је да све то зависи поред осталог и од оне велике немарности, која се опажа у варошима према свим правилима и захтјевима са стране хигијенских процеса. То је врло сважан узрок, што међу варошњим становништвом бр јаче превазилазе нервне болести тифус, јектика, дифтерија и друге прљепачице болести. Насупрот, у сеоском стању прије свега становништво није тако забрљено и натрпано као у варошима, живи већином с незнатним у опће наузетцима на сло

ЛИСТА К.

НЕРВОЗНОСТ И УМНИ РАД.

— Др. Ј. Кујачић. —

(Наставак)

Добро је познато, да велики број најобављивијих нервних болести повиче у периоду раног дјетљства. Већина свију таквих случајева јавља се непосредном посљедицом и резултатом животних оскудица или опће веома крупних нарушења основних хигијенских закона. Благодарем све опширнијем и темелјитијем изучавању хигијене, свакодневно се у опће тежи и иде за тим, како би се што савјесније испуњавали и пазили њезини најважнији закони. То се може по своме значају назвати веома важним кораком у цијеломе нашем животу, кораком, који чини, да се све више и очигледније проређују нервне болести особито међу дјецом. И зато имамо много цијелиходних примјера из свију готово редова нервних болести. Особито дивним успјехом с тога гледишта може се похвалити борба с кретинизмом у Швајцарској. Није давно било, кад се, особито у неким околностима те државе, могао срести на сваком кораку несрећни кретин. Према томе јасно се види, да је та тешка болест владала не само међу дјецом, него шта више и међу одраслим. У то је доба страшно било проћи кроз те крајеве. Међу тим то није данас тако. Може се рећи, да се с тога гледишта Швајцарска сасвим препородила. Благодарем доброј примјени и благотворном утицају хигијенских закона данас су се знатно поправили и свакодневно се поправљају животне погодбе, те се тиме тако успјешно и све више и више истребљује та страшна болест. Може се рећи, да је кретинизам данас према ономе

тих 2
боље
горно
ове т
шпан
ваду
дичим
еврег
— а
освије
ним с

рећа
и
преко
српско
бисет
Давен
кад
ту ма
ве у
рубља
и за д

Пет
Крста
се на
Г.

42
Црвој
око 20
у Цр
око 5
Земљс
бо о
јаким
Прим
ванск
сали
јамно
Вар П
Прин
Уаци
их је
моста
паву-
лудст
десет
једна
вићна
камен
жена

земља
а так
45 ми
потоњ

Цр
стигот
су ин
на оп
чија б
такође
Примо
чино

бодво
лаше
да кад
слабост
готово
годаба
впрес
дуге
пати
напора
свију
разни
тема,
бресим
овакш
стоји
важно
дешта
нишак

(
опомни
вазда
гдје се
болест
тасти
длан
3
Може
таве,
ве. За
мало
њих в
опасни
свакш
амки,
наша
десет
од ња
] Сврх
јевов
да в
додуш

Рачуна
а је.
зде у
е врл
Срб
ивањ
врло
ице в
Жу
осво.

бани)
7 Ју
кошње
Саста
г. Ђу
ивању
ла још
а ми
савла
бљана
имели
ањској
читао
с два
мањем
ним то
шким
У Ју
само
звезд
Србиа
листо
одбор
г. Па
Коње

инова
веује
а, који
бдари
ност и
Тесла
којство
из по
елект
јетље
и тако
ичапу
неупо
де већ
а себи
лио и
земља
зап, па
а само

ет пре
свјет
од то
нешто,
да и
једног
овијен
менат,
астоји,
еменат
а пло
у, а то
у виду
идетел
ке нај
осредно
значај

цискра
е више
и прије
е могу
знатно

вода да
владају
а, него
срестна
знање
кога с
рега и
прв
јетно
акле и
јева и
утицај
главни
т опет
их еле

тих трудов, ако за руком испадну, најбоље показује овај рачун. Данашње лампе, горно у њима петролеум или гас, а биле оне такозване Ауерове, па и електричне, ипак оне само 3-10% енергије издају у виду свјетлости, а остала енергија пропада, док оне такозване „Теслина свјетлост“ 90% енергије употреби, а само 10% пропада, — а то је огромна разлика. На пољу освјетљења дакле, стојимо пред недогледним економским напретком.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 20 маја.

(На знање). Гђа Е. Потапова, полазећи за вријеме у Цетиња, даје ову изјаву као допуну к ономе, што је већ раније преко „Гласа Црногорца“ публицирано о прилозима, у новцу и стварима, у корист болесних и рањених руских војника на Далеком Истоку, као и о шивању истих: Од примлених у новцу круна 1355 и хел. 84 потрошено је:

- 1) на куповање потребитог за раду материјала — — кр. 1015 х 84;
- 2.) за паковање и шивање у Русију двају транспората рубља и новчаног пакета, као и за друге трошкове — — кр. 150 — — свега кр. 1165 х 84.

Остатак од 190 кр. упућен је 16 о. м. у Петроград Иавршној Комисији Црвеног Крста.

Потанки рачун и сви документи који се на ово односе, предати су Уредништву „Гл. Црногорца“.

(Земљотрес). У четвртак, у 5 сати и 42 минута изјутра, осјетио се по свој Црној Гори јак земљотрес, који је трајао око 20 секунди, али се је најјаче осјетио у Црмници. Бару и уопште у предјелима око Скадарског језера и Јадранског мора. Земљотрес је био таласаст, правац му је био од југа к сјеверу, а праћен је био јаким подземном тутњавом. У Црмници и Приморју опажене су и неке појаве вулканског карактера. Ријеке и извори замутили су се и добили на два пута за час тамно првенкасту боју и слан укус. На Вир Паазару, као и по неким селима у Црмници, а тако и у Подгорици, Бару и Улцињу многе су куће испуцале, а доста их је и срушене. У Подгорици су и два моста поштећена, те су и они готови да паду. По до сад добивеним вијестима, од људских жртава погинуло је у Сотонићима десетогодишњи син Петра М. Кудина, а једна женска тешко је рањена. У Мркојевићима погинуло је једно дијете од сурваног камења из Ласиња, а у Зупцима једна је жена позлијеђена.

По подне истог дана у 3 сата 40 мин. земљотрес се поновио, али много слабије, а тако исто и синоћ, једном у 10 сати и 45 мин., а другом у 11 и 35 мин. Овај потоњи иза оног најпрвог био је најјачи.

Овако јаки земљотрес не памти нико у Црној Гори, а по вијестима које нам стигоше, још је био јачи у Скадру. Тамо су многе куће срушене, сва главнија здања општењена, а било је и људских жртава, чији број још се тачно не зна. Из Котора такође јављају, да је земљотрес и цијело Приморје захватио и великих штета починио.

бодном отвореном пољу и том приликом диме чистим и свјежим ваздухом, што, да како, одбија од сељака све болести и слабости, које међутим а у осуету свију готово важних природно-хигијенских погодаба, обично у варошима свакодневно и непрестано извиру. Кад се узме пак с друге стране, то ћемо наћи, како сељак чати усљед сувшиног и тешког физичког напора, непрестаног излагања утицају свију атмосферних промјена, оскудице у равним животним намирницама од ревматизма, болести у цријевима, стомаку, бубрежма и крвним органима, т. ј. све од онаких болести, од којих смрт, тј. стоји у узрочној свези с болешћу и неком важном измјеном великих нервних средшта, макар како изгледало да оне немају никакве сличности с нервним нередима.

Све су то појаве, које нас непрекидно опомињу на велику пажњу, којом морамо вазда бити руковођени на свакоме мјесту, где се буде цијенило кретање нервних болести у данашње вријеме а према статистичким изводима, који се буду изводили из ових листа смртности.

У осталом, за нас овом приликом не може бити од тако високе важности питање, расту ли бројно нервне болести или не. За нас је с хигијенскога гледишта много важније то, што јасно видимо да њих има врло много а уз то још и веома опасних, те нам се тиме даје и сувише обављеног повода, да се најобављивије заузвемо с једне стране око њиховог изучавања а с друге око инаглањена најподеднијих начина предохране и лијечења од њих.

Ни степен ни сами карактер утицаја савременог живота на нервну систему човеку још нијесу ни близу објашњени, али нам свакако наме савремено знање доцпушта и дозвољаје толико, да можемо

У народу овладао је страх, да се земљотрес не понови, те многи, нарочито у Приморској Области како тамошње власти извјештавају, борава изван својих кућа.

(Испати у Дјевојачком Институту Царице Марије). Испати у Дјевојачком Институту отпочеће ове год. у понедељник, 23. ов мј, а свршиће се 11 јуна. У недељу, 12 јуна, одржаће се благодарене у институтској пркви, иза чега ће се читати сјене годишњег успјеха. Последње подне дјеца ће се распустити кућама.

(Црна Гора на Белгијској изложби). На изложби у Лијежу у Белгији заступљена је и наша отаџбина. Према одзивима белгијских листова, који су и слику нашег павиљона на изложби донијели, тај павиљон ако се не одликује огромним размјерима и величином, одликује се елегантношћу и укусом, а што је још пријатније — саграђен је у чисто српском народном стилу. У црногорском павиљону изложени су, поред народног одијела и богате колекције разог оружја, сви предмети, који сачињавају нашу данашњу извозну трговину, а нарочито разне врсте дувана црногорског монопола.

Њ. Величанство Краљ Белгијски, кад је, 29. априла, посетио изложбу и прегледао павиљон развијех државу, заузвемо се пред црногорским павиљоном, где се извело изразити, да је „особито задовољан, што Црна Гора учествује у изложби, јер та земља и ако је малена, из дана у дан добија све више важности“. Затим се најласкавије почео одазивати о народу Црногорском, хвалећи га и узносићи његове врлине и обећао је, да ће још једном доћи, да подробије павиљон прегледа.

Иза овога је посетио црногорски павиљон и пажљиво прегледао изложбене у њему предмете белгијски министар индустрије и грађевина г. Франкот. У пратњи г. министра налазили су се: г. Ламарш, ђенерални комесар владин са својим помоћником, г. Годи, и секретаром.

(Главна годиш. скупштина „Друштва за потпомагање ваната и трговине у Црној Гори“). У недељу, 15 маја т. г., одржана је у Зетском Дому главна скупштина овог Друштва са овим дневним редом: 1.) отварање скупштине; 2.) читање извјештаја секретарова, благајничкова, и надзорног одбора о извршеном прегледу рачуна; 3) предлози Управе о једној измјени у друштв. правилима и још неки важнији предлози у смислу циља друштвеног по чл. 2. правила; 4) евентуални предлози скупштинара и 5.) избор друштвеног потпредједника.

Скупштину је отворио друштвени предједник г. В. Вулетих, из чијег се говора видјело, да је Друштво опстанак и напредак несумњив, јер да га сви трезвепнији људи с вољом и помоћу предусријеђу, а понаособ је у томе истакло равноте и пожртвовања Никшићана. Али највећа је гаранција Друштва у заштити, моралној и материјалној помоћи и великом интересовању, које Друштво налази код Њ. Кр. В. Господара, што је скупштина примила к знању и троструко се одазвала к Живини Господар! Живини покровитељу друштвени Њ. В. Квас Петар! — Завршујући свој говор, предједник се сјетио прерано пре

учинати овај опћи извод. С једне стране погодбе савременог живота чувају у неколико од разних дегенеративних процеса, који проузрокује тешки мишићни напор и шкљодиви атмосферни утицај, с друге пак стране те исте животне непогоде изнуравају између осталог нервну систему, у којој се усљед тога могу, као на годном земљишту, развити разне нервне болести.

Да би се на основу свега реченога што боље и осјетљивије уз помоћ хигијене стало на пут тој опасности нашег опћег здравља, треба да хигијенист предочаје и што се боље може разјашњује, како треба да се избјегавају не само они узроци нервнага растројства, из којих се сплијеће специјална црта савремене цивилизације, него и они, који су утицали у току много дужијег времена, т. ј. узроци тако звапог много грубљег карактера.

Ти узроци по својој осовноме карактеру спадају у опћи опће хигијене, јер све рђаве хигијенске погодбе у животу вазда воде за собом то у мањој то опет у већој мјери болести и растројства мизга и свију његових нервних дјелова Рђава рђава, рђава вода, опћа нечистоћа, живљење у сгуштним, влажним и мрачним кућама — све то једном ријечи веома снажно и јако утиче на произвађање најразноврснијих нерда у нервној систему.

Мозак, који снагом животних околности добија само толико рана, да једна може да живи, не може ни у коме случају развити и произвезети много своје радничке снаге. А мозак, који оскудијева у потребној количини кисеоника, вазда мора да остаје без свога благотворнога побудица, што се између осталог може лако опазити по застојности у расту и по лабавости цијеле мишићне системе у дотичнога лица.

минулог друштвеног потпредједника пок. Милоша Шаулића, као једног од првих покретача овога Друштва и врсног члана његова, на што је скупштина устајањем с ускликом „Слава му!“ одала поштовање врлом покојнику.

По овом се је пријешло на читање годишњих извјештаја о раду друштвеном у минулој години. Из поднесеног биланса види се, да Друштво располаже готовином од кр. 13.304. хел. 24., која је сума већим дијелом код наших новчаних завода на приплод, а само је незнатан дио утрошен на израду диплома за чланове добротворе и на друге ситније канцеларијске трошкове, а издата је још и прилична сума на зајмове оспособљеним нашим занатлијама према чл. 2. б, и в. друштв. правила.

И у извјештајима и на скупштини приликом прегреса извјештаја изражена је жива жеља, да се у народу развије што веће интересовање за ово корисно Друштво.

Пошто су предлози Управе остављени, било да се још пруче, било да их сама Управа ријеша по својој увиђаности и у духу правила, а пошто предлога са стране скупштинара није било, пријешло се на избор упражњеног мјеста потпредједничког и још неких мјеста у Управи. Тако бише једногласно изабрани за потпредједника г. Јован Хајдуковић, секр. Гл. Држ. Контроле, и даље за секретара г. Љубомир Бакић, секр. В. Суда, за другог секретара г. Перо Врбица, чинов. Мин. Финансија.

По исцрпљеном дневном реду скупштине је — одржана у најбољем реду — била закључена.

(Друштво „Цетињска Читаоница“). У недељу, 1. маја ове године одржата је главна годишња скупштана друштва „Цетињска Читаоница“.

Истакнути дневни ред обавио се у потпуном реду. Од важности је што је ова скупштина ријешила да се друштвена библиотека преуреди, како би могла послужити члановима на корист, а на ту је сврху одобрена и повчана помоћ. Измијењени су 2 чланка у друштвеним статутима који говоре: о примању у чланство и о стопи чланарине. Чланарина је смањена.

Прије избора нове управе, скупштина је нагласила да се записнички констатује, да је ова скупштина захвалила досадашњој Управи на веома коректном раду. Пошто су прегледане и контролисане гласачке листе, једногласно је изабрана уста Управа изузимајући књижевника, који је још у току године дао оставку на чланство у Управи усљед великог рада. Резултати избора ово су:

За предједника проф. Зоре (управитељ гимназије); потпредједника бригад. Митар Мартиновић, секретара проф. М. Мијушковић; за благајника кап. Павле Пламенац; за књижевника проф. Јов. Пламенац; за економом проф. Мило Ковачевић; за управитеља позоришта г. Душан Грговић; за чланове управе и замјенике: Павле Ровински, проф. Живко Драговић, Јанко Милић, Дазо Поповић, С. Вулетих, Ст. Врчевић, И. Хајдуковић, Ст. Огњеновић, Ст. Вујаковић и Цвјетко Церовић.

Као што рекох, то је питање тако тијесно скопчано с опћом хигијеном, да га није никако могуће потање разабрати на овоме мјесту. Свакако неће бити с गरेга, да као мимогред поновим оно старо хигијенско правило, које се тако често заборавља а које по својој важности треба да стоји на челу свију опће животних правила. Правило гласи: *све у опће рђаве хигијенске погодбе раде троструком снагом проишву развића и черсобоје дјетињег мозга и цијело остале нервне системе*, тако да се њихов утицај може упоредити с оном снагом, која је по својој уникити неосјетљива за јако одрасло дрво, али кад наиђе на нејако шибље, то га лом и тријеби из корјена. Особито се рђави хигијенски услови у раним годинама убитачно одазивају на сами раст и склоп дјетињег мозга. У таким се приликама дјетињи мозак може упоредити с ногама у китајских жена, које према старом несрећном обичају стезу и утежу своје ноге разним кајицима и несбитно тијесном обућом. Жетва, веле, не зависи само од каквоће сјемења и земљишта него и од свију оних погодаба, у којима се дешава први почетак развића.

Послије тих претходних примједба, дозволиће да пређем на разабрање оних главних и веома крупних узрока нервнога растројства, којим се у осталом не поклада још онолико пажње, колико они према својој уникити захтјевају. Сви се ти узроци у главном могу подијелити на двије гомили. На једној се страни налазе најразноврснији спољни утицаји, а с друге, што је много опасније, лична неуадрљивост.

Мало прије сам рекао, какав утицај чине на нервну систему рђави спољни услови и оскудице; али је то питање тако важно, да захтјева, да се мало потање и побавије поразабере.

Телеграми Бечког „Нор. Биро-а“

Рат између Русије и Јапана.

ПЕТРОГРАД, 15 маја. — Из Чифу се јавља, да је у Корејском мореузу отпочела велика поморска битка између руске и јапанске флоте.

ТОКИЈО, 15 маја. — (Званично) Јапанско коњаништво потиснуло је према сјеверо истоку једно мало руско коњаничко одјељење, те је заузело Хеуминченг, 18 миља сјеверно од Чангту. У осталом је положај непромијењен.

ЛОНДОН, 15 маја. — Из Петрограда се јавља, да је Русија саопштила китајској влади, да ће руске чете проћи кроз Монголију, да одбију јапанске заобилазне маневре против десног руског крила. Ова одлука руске владе побудила је узбуђење у дипломатском кору. То се сматра првим кораком к анексији китајског земљишта а усљед тога настаје само по себи питање о подјели Кинтаја.

СОФИЈА, 16 маја. — Опровргава се као потпуно измишљена вијест, да је Бугарска уз провизију од 5 милиона рубља, купила од Аргентиније за рачун Русије 4 модерне оклопаче и три торпедњаче.

ШАНГАЈ, 16 маја. — Јучер су код Цушима опажене руске ратне лађе, и то: 5 оклопњача, 3 крстарице и 7 торпедских разбијача. Руски превозни параброди нијесу одговорили захтјеву Китаја, да оставе Вусунг.

РИМ, 16 маја. — Нарочито издана „Трибуна“ саопштава ову дешину из Тијенчина од јутрос у 5 сати: Јапанци су одвијели код Цушима зватну побједу над Русима. Четири су лађе потонуле, а више их је општењено. Ројественсково бродовље може се сматрати уништеним.

ТОКИЈО 16 маја — (Званично). Адмирал Ројественски потопио је на висини Фермове један велики амерички параброд, чије име није познато. Момчад су се спасла.

ТОКИЈО, 16 маја, — (Званично). Ројественсково је бродовље највећим дијелом уништено. Дванаест руских ратних лађа дијелом је потонуло, дијелом је отето. Два транспортна брода и двије контраторпедњаче потонуле су.

ПЕТРОГРАД, 16 маја. — Петроградској телегр. агенцији јавља се из Шангаја од јуче: са свих страна јавља се жањом, о битци, до које

Често се пута може десити, да како у вишим тако и у нижим народним слојевима остре нервне болести могу поинићи из нагле простуде дотичног лица. Ви и сами знате, колико се пута дешава, да човек врућ и уморен легне на ледну влажну аемљу, да се одмори и већ увече тага истога дана он бољује од једне или друге врсте парализе, која је проузрокована сувшишим приливом крви у кичмену мождину, искључиво усљед нагле простуде. Измијећу осталог ја сам сам имао прилику, да у ове посљедње три године лијечим шест случајева, у којих се бјеше развила парализа лица. Интересно је, да се у четири случаја болест развила у одраслих мушких радника, који су се разболели за вријеме свога љетњег бављења и рада у планини, баш усљед тога, што су врући уморни легли да се одморе на студеној планинској ледини. Друга су два случаја такође провазала од нагле простуде у путовању. Таквих примјера има много, и мислим, да би се мало који практични љекар могао наћи, који није видио сличних примјера, проузрокованих наглом простудом. У извјесним приликама доста је само, да је дотично чељаде ишло ненавикнуто босо по студеној аемљи или чак поду, или да је студено вријеће собе на студен вјетар и т. д. То су на први поглед веома незнатни узроци и можда ће се многоме учинити претјераним наведене њихове посљедице. Знати је тако, али треба имати на уму: колико је нека навика снажна и важна у животи, може се рећи да је неважна у шеме погледу троструко јача. Зато би жељно, да се овакви случајеви запамте и у приликама вазда на уму имају.

(Наставиће се.)

је дошло између Русије и јапанске обале. Не јављају се појединости. Телеграми из Чифу гласе повољно за Русе. Говори се, да је владивосточко бродовље учествовало у битци. Једна овдашња енглеска фирма добила је телеграм из Токија, да су Јапанци победили, али нико у то не вјерује. У граду влада велико узбуђење. Све су ратне лађе спремне за бој.

ВАШИНГТОН, 16 маја. — По вијестима, које су овамо стигле, потонула је ратна лађа „Бородино“. Руска и јапанска легација немају о том вијести.

ВАШИНГТОН, 16 маја. — По стиглим информацијама држи се, да су потонуле ратне лађе „Арјол“ и „Бородино“, три крстарице и једна радионишка лађа.

ЛОНДОН, 17 маја. — „Рајтер“ јавља из Токија: Адмирал Небогатов заробљен је са 3000 људи. Рождествински је умакао. Битка је отпочела у суботу рано. Јапанске лађе прогоне руске.

ТОКИЈО, 17 маја. — (Званично.) Адмирал Того јавља, да су руски губитци од суботе и недеље били следни: 2 оклопаче, 1 обална оклопача, 5 крстарица, 2 брода доброволне флоте и 3 контраторпедначе потопљене, а 2 оклопаче, 2 обалне оклопаче, 1 брод доброволне флоте и 1 контраторпеднача ухваћена. Заробљено је више од 2000 војника. Того јавља, да јапанска ескадра није оштећена.

ПЕТРОГРАД, 17 маја. — Вечерас у 8^{1/2} сати дошла је из Шангаја вијест, да је у боју код Цушима потонуло 7 јапанских ратних бродова, међу којима 2 оклопаче, те 4 руска ратна брода.

ВАШИНГТОН, 17 маја. — Американски посланик у Токију јавља, да онај брод кога је руско бродовље 7. о. мј. код Формосе потопило, није био американски, него енглески.

ЛОНДОН, 17 маја. — Из Вашингтона се јавља, да је потонуо и адмиралски брод „Књаз Суваров“ на коме је био Рождествински. „Дели Телеграф“ јавља из Токија: Један руски ратни брод доплонио је испред мјеста Ивами на јапанском земљишту, 150 миља далеко од Цушима и истакао је бијелу заставу. 300 поморских официра, већи дио рањених, налазе се у Ивами, гдје стоје под његом јапанског Црвеног Крста.

ВАШИНГТОН, 18 маја. — „Рајтер“ јавља из Токија, да су све оклопаче руске потопљене осим оклопача „Арјол“ и „Николај I“, које су заробљене Адмирала Рождествински, Фелкервам и Небогатов заробљени су.

ПЕТРОГРАД, 18 маја. — Лињевић јавља 17 маја, да је у Владивосток стигла крстарица „Алмаз“ и кажује, да су Руси изгубили оклопаче „Књаз Суваров“, „Бородино“, „Ослабља“ и крстарицу „Урал“, које су потопљене; оклопача „Александар III“ јак је оштећена; Рождествински је одмах у почетку боја рањен и пренесен на други брод.

ЛОНДОН, 18. маја. — „Дели Експрес“ јавља данас из Токија, да је крстарица „Громобој“ са 800 људи, пловећи из Владивостока без сумње да се сједини са састатком балтичке флоте, ударила о јапанску мину и потонула са свом посадом.

ЛОНДОН, 18. маја. — Јављају из Шангаја, да су у првом сату боја између руске и јапанске флоте потопљене три јапанске ратне лађе.

ТОКИЈО, 18. маја. — (Званично.) Јапанска контраторпеднача „Садјанами“ заробила је 14. о. мј у вече Рождествинског и другог адмирала, који су оба рањени, као и више официра главног штаба са адмиралског брода „Књаз Суваров“ који је потонуо.

ТОКИЈО, 19. маја. — (Званично.) Того јавља, да је руска флота

имала ове губитке: потопљене су оклопаче „Књаз Суваров“, „Александар III“, „Бородино“, „Ослабља“, „Сисој Велики“, „Наварин“; крстарице: „Адмирал Нахимов“, „Дмитри Дојској“, „Владимир Мономах“, „Свјетлана“ и по свој прилици „Аврора“; обична оклопача „Адмирал Ушаков“; лађе за нарочиту службу „Камчатка“ и „Иртиш“ и три торпеднача. Заробљене су оклопаче „Арјол“, „Император Николај I“, „Апраксин“, „Адмирал Сењавин“ и контраторпеднача „Бједова“. Тачни јапански губитци нијесу још познати, али бродови нијесу претрпили озбиљних штета, јер сви још учествују у бојним операцијама. Губитци у момчади такође су још непознати. Прва поморска дивизија изгубила је нешто више од 400 људи, а адмирал Мису лако је рањен.

ТОКИЈО, 19. маја. — „Рајтер“ јавља, да је Рождествински стигао у поморску болницу у Сасебо.

Министар мрнарнице јавља, да су Јапанци за вријеме поморске битке код Цушима изгубили само три торпеднача и послао је Того срдачна честитања, истичући особито заробљене Рождествинског.

ПЕТРОГРАД, 19. маја. — Адмирал Александер био је јутрос код Цара у Царском Селу.

„Тел. агенција“ јавља из Владивостока, да је контраторпеднача „Бравин“ стигла тамо са 4 официра и 190 морнара од посаде са „Ослабља“.

Иста агенција јавља, да је и контраторпеднача „Гровни“ стигла у Владивосток и њен рањени заповједник прича, да је био гоњен од једне јапанске контраторпедначе течајем много сати послје битке, али да је та јапанска контраторпеднача утовула. „Гровни“ није повријеђен, а од његове посаде погнули су 1 официр и 3 морнара.

ПЕТРОГРАД, 19. маја. — „Громобој“ није потонуо. Контраторпеднача „Гровјашча“ стигла је у Владивосток.

ПЕТРОГРАД, 19. маја. — Показивају онијех који су на крстарици „Алмаз“ стигли у Владивосток, поморска битка у суботу била је очајна; била су два напада, од којих је други трајао до ноћи. Показивају очевидаца, три су јапанска брода потопљена. Игледа, да Јапанци преувеличавају своју побједу. Небогатов је заробљен, а брод „Николај I“, идући напријед, био је оштећен ушљед узбурањеног мора.

ТОКИЈО, 20 маја. — (Званично.) Седми Тогов рапорат, који је стигао 18 маја, одређује коначни резултат поморске битке овако: 14 бродова, који су чинили главну снагу руске флоте, потопљени су или заробљени; већина крстарица другог реда и друге лађе нижег реда уништене су, тако да је управо уништена целокупна руска флота. Јапански губитци износи три торпедначе, које су потопљене, али је већина момчади са њих спасена. У осталом, Јапанци нијесу изгубили ни један ратни брод, а и учињене повреде врло су незначителне; укупни губитак јапански у људима износи 800.

ПЕТРОГРАД, 20 маја. — Лињевић јавља од 17 маја: Генерал Ковбек извјештава по рапорту команданта контраторпедначе „Гровни“, која је стигла у Владивосток, да је ова лађа пошто се одвојила од ескадре, заједно с контраторпедначом „Бједови“, на којој се налазио Рождествински и његов штаб, отпловила према сјеверу. Сјеверно од острва Демелета ове руске лађе сусретоме двије јапанске контраторпедначе и запоједе се бој, за вријеме кога видјело се је, да је „Бједови“ потонуо ушљед експлозије на њему; „Гровни“ је потопио једну јапанску контраторпедначу.

ТОКИЈО, 20 маја. — „Рајтер“ јавља, да је адмирал Фелкервам погнуо у суботу на кули брода „Ослабља“; рана Рождествинског лака је. ПЕТРОГРАД, 20 маја. — Крстарица „Изаумруд“ стигла је у Владивосток.

БИОГРАД 15 маја. — Краљ је повјерио проф. Љуба Стојановићу, председнику клуба самосталних радника, да састави ново министарство.

БИОГРАД 16 маја. — Ново је министарство састављено овако: Љуба Стојановић предејдничтво и унутрашње послове, Јован Жујовић спољне послове и просвјету, Никола Николић правду, Иван Павићенић народну привреду. др. Милан Марковић финансије, Влада Тодоровић грађевине, пуковник Милош Живковић рат.

ЦАРИГРАД, 16 маја. — Генерал Де Ђорџис одликован је Ифтихар-орденом у бриљантима.

МАДРИД, 17 маја. — Сјавела, бивши министар председник, умро је.

БИОГРАД 17 маја. — Званично се јавља, да је Народна Скупштина распуштена, а нови избори одређени за 10 јула.

ПАРИЗ, 18 маја. — Краљ Шпаније Алфонсо XIII. стигао је овамо. Дочекао га је Лубе. Састаок био је ванредно срдачан, а на путу до Елсејског Двора народ га је олушевљено поздрављао.

БИОГРАД, 18 маја. — Стање Митрополита Инокентија ушљед издржане тешке операције у уху, врло је озбиљно.

ПАРИЗ, 18 маја. — Један анархиста покушао је послје подне, да ножем напале на шпанског Краља, али је ухваћен.

На свечаном ручку Лубе и Краљ измијенили су срдачне забавице.

ПЕТРОГРАД, 19 маја. — На свадби немачког престолонаследника ваступаће руског Цара Велики Књаз Михаил Александровић.

ПАРИЗ, 19 маја. — Кад се је краљ шпански враћао из позоришта, бачена му је бомба под кола; лако су рањени један жандарм, једна женска и више кња од притње Краљеве. Двије особе су затворене.

ПАРИЗ, 19 маја. — Приликом атентанта на шпанског краља, он је остао потпуно кхаднокрван; народ га је поздрављао на све стране. Кривац има рану на десном оку, неповнат је, неће да говори, а има око 20 година. Број лако рањених износи 10.

БИОГРАД, 20. маја. — Митрополит Инокентије преминуо је.

Службена Објава.

СТЈЕЧАЈ.
Рјешењем Књ. Обласног Суда на Цетињу од 5. ов. мј., број 35. IV. 1903. 509, отворен је стјечај над имовином Мата, Сава и Ника, браће Јаблана из Доброг села, те се овим позивају сви њихови дужитељи, да се са својим дужењима — истеријељеним односним исправама — пријаве овоме суду најдаље до 10. јуна ов. год, послје којег дана неће се ничије потраживање усвојити.

К броју 35
IV. 1903. 509.
Цетиње, 11. маја 1905. године.
Из Канцеларије Књ. Обласног Суда.
Р. 78. Бр. 104. 2-2

ПОЗИВ

Мило Драгићевић, из Бањана, оптужен за дјело опасне крађе, извршене објавом у дућану Тодора Ј. Булаића из Вилуса, позива се да у року до 20. августа, о. г. предстане потписаном Суду, ради довршења истраге, у противном случају Обл. Суд ће у извршењу свога рјешења од 10. маја, о. г. донјети пресуду у његову осуетву, а на основу досадашњих списа.
Број 148. ех 1905.

V—1903.—179.
У Никшићу, 14 маја 1905
Књ. Обласни Суд:
Заст. Предсједника,
Мил. Ивановић.
Р. 76 Бр. 116 1-3

О Г Л А С.

Велиша Миљковић, из Куча отишао је у Аустро Угарску назад четири године, не дајући од тада никаквог гласа о себи. На молбу његовог брата умољавана се сваки овај, који што за њега зна или сазна, да изволи доставити

Мил. Ип. Дјела.

1-3

Приватне објаве.

НАТЈЕЧАЈ.

Прва Никшићка Штедионица у Никшићу — Црна Гора — потребује њиговоћу, који је више година радио у новчаном заводу и који је свестрано верзиран банкарским пословима и који је способан закључку годишњих рачуна (биланса)

Рефлектанти морају знати осим српског језика, још један од ова три: талијански, немачки или француски, и да су добро вјешти у оба језика — према горњем — писменим саставцима, а особито трговачкој кореспонденцији.

Уједно потребује
Млађег чиновника, који је довршио вишу трговачку школу и радио најмање једну годину у новчаном заводу.

Рефлектанти нека поднесу најдаље до 1. јуна о. г. по ст. кал. офрте са документима о досадашњем раду и нека означе коју плату траже и евентуалне услове.

26. априла 1905.

У П Р А В А.

Р. 113 Бр. 63 3-3

РАДНИЦИ!

Тражи се особа, којој су познате сеоске радничке прилике, и која се може заванима и посредовањем између радника.

Joh. Kurzynski,

Gr. Lichterfelde-Berlin Söhtstr 9a

П. П. Бр. 80 1-4

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Са прегослемом тугом и жалосћу јављам сродницима, пријатељима и познаницима, у унутрашњости и на страни, да се мој незаборављени стац

ШКРЊО Г. КУСОВАЦ,

срдар љуботински,

преселио у вјечност 7. маја о. г. у 90 ој години живота, послје двадесетодневног боловања.

Приликом боловања покојнику је указана најмилиствинија пажња и старане од Њихових Краљ. Височанстава Господара и Књагиње, а приликом смрти најмилиствиније саучешће удвјељеној фамилији у големој тузи од стране Њ. Кр В. Господара брајавним саучешћем, а од стране Њ. В. Књаза Мирка личним присуством при спроводу и погребу — на чему Им из дубине срца и душе, са највећом понизивошћу, остајем вјечито благодаран.

Догробна моја захвалност свој господи с Цетиња, који не пожалише труда, да својим присуством увеличају спровод мог непрежаљеног оца.

Дубока моја благодарност Вајинама, Црњаницима, Кучима, Ђешњанима и браћи Цеклићанима, Доброљанима, Грађанима и Љуботинцима, који похиташе, да покојника својски оплачу и до гроба испрате.

Неизмијерна моја хвала свој господи свештеницима, који при покојниковом спроводу чинодјејствоваше.

Срдачна хвала господи докторима, који се својски трудили, да покојника отму из чељности смрти.

Дубоко благодарим свој оној многобројној господи, који писмено, брзјавно или усмено изразили своје саучешће у прегослемој нашој жалости.

Особита хвала господи говорницима, који се покојником при пошљедњем растанку опростише.

Хвала господи учитељима с ђацима.

Још једном свијема и свакоме нека је наша најдубља благодарност на указаном саучешћу, и нека нас извине, што простор листа не дозвољава да овдје, као што би ми жељели, помемо сау ону поштовану господу, која нам својим присуством, или писменим и брзјавним саучешћем, у велико ублажише нашу прегослему тугу.

Љуботин, 10/V. 1905.

Ожалошћени син:

Командир Нико с браћом Кусовцима.

Р. 263. Бр. 81 1-1